

**SECTION 6. ADMINISTRATIVE LAW
AND PROCEDURE. FINANCE LAW.
INFORMATION LAW**

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-636-2-13>

**MECHANISM FOR IMPLEMENTING THE BINDING NATURE
OF CONCLUSIONS ON THE APPLICATION OF LEGAL NORMS
SET FORTH IN THE SUPREME COURT'S RESOLUTIONS
FOR ADMINISTRATIVE BODIES/AUTHORITY ENTITIES**

**МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ОБОВ'ЯЗКОВОСТІ ВИСНОВКІВ
ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ НОРМ ПРАВА, ВИКЛАДЕНИХ
У ПОСТАНОВАХ ВЕРХОВНОГО СУДУ
ДЛЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ОРГАНІВ/СУБ'ЄКТІВ
ВЛАДНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ**

Danylenko-Nehara Yu. S.

*Candidate of Law, Associate Professor,
Associate Professor of the Department
of Administrative and Financial Law
National University "Odesa Law
Academy"
Odesa, Ukraine*

Даниленко-Негара Ю. С.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
і фінансового права
Національний університет «Одеська
юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Nehara R. V.

*PhD in Law,
Associate Professor of the Department
of Administrative and Financial Law
National University "Odesa Law
Academy"
Odesa, Ukraine*

Негара Р. В.

*доктор філософії (PhD) в галузі
права,
доцент кафедри адміністративного
і фінансового права
Національний університет «Одеська
юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Система джерел адміністративного права, як і будь-якої іншої галузі права, формується об'єктивно та фактично охоплює усі форми зовнішнього вираження їх норм. У зв'язку з цим, система джерел адміністративного права відрізняється своєю відкритістю та динамічністю, оскільки передбачити та охопити усі форми зовнішнього вираження норм цієї галузі права неможливо.

Системність джерел адміністративного права також вказує на те, що кожне із них як елемент системи займає власне місце та виконує визначену роль у механізмі адміністративно-правового регулювання. З огляду на це, важливе теоретичне та практичне значення мають як дослідження загалом системи джерел адміністративного права, так і кожного окремого джерела адміністративного права.

Законодавче визначення обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень актуалізує з'ясуванням їх правової природи, можливості віднесення до джерел адміністративного права та місця у механізмі адміністративно-правового регулювання.

Правовою підставою тверджень стосовно обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень є положення ч. 5 ст. 13 Закону України «Про судоустрій і статус судів», згідно з яким «висновки щодо застосування норм права, викладені у постановах Верховного Суду, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права» [1], яке було продубльовано і у ч. 4 ст. 6 Закону України «Про адміністративну процедуру» [2].

Безперечно правозастосовна практика так чи інакше завжди враховувала судову практику, зокрема практику найвищого суду у системі судоустрою України, але переважно як орієнтир, а не обов'язковий припис. У зв'язку з цим, встановлення обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права, спрямовано на істотно якісне переосмислення місця та ролі вказаних висновків у правозастосовній практиці адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень та удосконалення їх діяльності.

Аналіз положень чинного законодавства свідчить, що механізму практичної реалізації обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень в положеннях чинного законодавства не встановлено.

Єдиним положенням, у якому також згадується про обов'язковість висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень є п. 15 ч. 2 ст. 65 Закону України «Про державну службу»

[3], яким передбачається дисциплінарна відповідальність для державних службовців у разі прийняття рішення, що суперечить висновкам щодо застосування відповідної норми права, викладеним у постановках Верховного Суду, щодо якого судом винесено окрему ухвалу. Проте, наведений приклад більшою мірою стосується превентивного забезпечення дотримання державними службовцями, під час прийняття відповідних рішень, висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду та застосуванні примусових заходів у протилежному випадку. Безперечно, забезпечення практичного втілення правових приписів неможливо без застосування відповідного інструментарію, зокрема, заходів відповідальності, але існування цього положення не знімає питання щодо законодавчого встановлення механізму реалізації обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду.

Беззаперечно висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду, слід відносити до джерел адміністративного права, оскільки, навіть, з урахуванням їх похідного та допоміжного характеру, прив'язаності до конкретних норм права, відповідні адміністративні органи/суб'єкти владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права мають ними керуватися.

Проте, розмірковуючи про механізм забезпечення обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду, необхідно враховувати наступне.

По-перше, Верховний Суд формулює висновки за результатами розгляду конкретних справ, з огляду на це взаємопов'язаність висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду, з фактичними обставинами конкретної справи, є умовою належного практичного втілення цих висновків.

По-друге, не всі постанови Верховного Суду містять висновки щодо застосування відповідних норм права. У зв'язку з цим, передусім застосуванню висновків щодо застосування норм права виокремлення цих висновків у тексті відповідних постанов Верховного Суду, оскільки не завжди Верховним Судом прямо визначаються, які висновки щодо застосування норм права сформульовані за результатом їх прийняття.

По-третє, обов'язковість для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках Верховного Суду, не забезпечується жодними спеціальними інструментами орієнтованими на доведення зазначених висновків до посадових та службових осіб адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що законодавець визначення обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права свідчить про їх належність до джерел адміністративного права, навіть, з урахуванням їх похідного та допоміжного характеру, а також прив'язаності до конкретних норм права та фактичних обставин справи.

Встановлено відсутність механізму практичної реалізації обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду для адміністративних органів/суб'єктів владних повноважень в положеннях чинного законодавства. Механізм забезпечення обов'язковості висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, потребує врахування того, що: не всі постанови містять висновки щодо застосування відповідних норм права; Верховний Суд формулює висновки за результатами розгляду конкретних справ. Умовою належного практичного втілення висновків щодо застосування норм права, викладених у постановах Верховного Суду, є їх взаємопов'язаність з фактичними обставинами конкретної справи.

Література:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 № 1402-VIII. Дата оновлення: 04.06.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#top> (дата звернення 01.10.2025).
2. Про адміністративну процедуру: Закон України від 17.02.2022 № 2073-IX. Дата оновлення: 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#top> (дата звернення 01.10.2025).
3. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII. Дата оновлення: 07.09.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 01.10.2025).